

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร
Desirable characteristics of the school administrators Under
the Office of the Secondary Educational Service Area
Sisaket and Yasothon

สมนึก ชาวสวน¹, ประภาสิต อานุภาพแสนยากร^{2*}, จำเริญ อุ้นแก้ว³
Somnuek Chawsuan¹, Prakhasit Arnupharbsaenyakorn^{2*}, Jamroen Unkaew³

^{1,2,3} สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

^{1,2,3} Educational Administration, Faculty of Education, Sisaket Rajabhat University

*Corresponding email: somnuek.chaw58@sskru.ac.th

Received: 20 March 2021; Revised: 10 April 2021; Accepted: 19 April 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการศึกษา และศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 469 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสอบถามปลายเปิด มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.949 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรใช้สถิติการวิเคราะห์ การทดสอบค่าที ค่าเอฟ และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอันดับแรก คือ ผู้บริหารปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบด้วยความวิริยะ อุตสาหะ อดทนไม่ย่อท้อต่อปัญหา อุปสรรค และผู้บริหารมีความขยันหมั่นเพียร เสียสละ อุทิศเวลาให้แก่ราชการหรืองานที่รับผิดชอบ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี เช่น ป้องกันประเทศ เคารพกฎหมาย เสียภาษี และผู้บริหารมอบหมายงานให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะของบุคลากร 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และระดับการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน 3) ปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร สภาพปัญหา คือ

ผู้บริหารสถานศึกษามีบุคลิกภาพการแต่งกายและการวางตัวไม่เหมาะสมและมีพฤติกรรมที่ผิดศีลธรรม ยิ่งเกี่ยวกับอบายมุข ไม่สามารถสร้างแรงจูงใจที่ดีในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ร่วมงานและขาดการส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ขาดความสามารถในการแสวงหาและบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษา ขาดการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและองค์กร แนวทางการพัฒนา คือ จัดอบรมพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น บุคลิกภาพ อบรมคุณธรรม แนวทางการบริหารงานและการส่งเสริมให้ผู้บริหารมีความยุติธรรม รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน บริหารงานแบบกัลยาณมิตรและส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและองค์กร

คำสำคัญ : คุณลักษณะที่พึงประสงค์, การบริหารสถานศึกษา, ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this study were to study on Desirable Characteristics, compare opinion about Desirable Characteristics classify by position, work experience and education level. Including study about problems and guidelines for developing Desirable Characteristics of school administrators under the Office of the Secondary Educational Service Area Sisaket and Yasothon. The sample of this research consisted of 469 school administrators and teachers. The research instruments used for data collection followed by Linkert five-scale interval design and opened questions. The reliability of the questionnaire is 0.949. Statistics used in data analysis was percentage, mean, and standard deviation in comparison of differences between variables using statistical analysis T-test and F-test and double difference testing by Sheffe's method.

The research findings were as follows: 1) Desirable characteristics of the school administrators and teachers under the Office of the Secondary Educational Service Area Sisaket and Yasothon. overall and each aspect was at a high level. The first one with the highest average value is the school administrators work in duties with Industrious, patient and indefatigable to obstacles and the school administrators are diligent, sacrifice and devote the time to government officials or job responsibilities. The one with the least average value is the school administrators behave as a good citizen such as Protect the country, obey the law and pay taxes and the school administrators assign tasks to colleagues to do appropriately with their knowledge, abilities and characteristics. 2) A comparison of the opinions of the school administrators and the teachers on the Desirable Characteristics of the school administrators under the Office of the Secondary Educational Service Area Sisaket and Yasothon classified by positions and work experiences differed significantly at the 0.01 level and the overall qualification were individually not different. 3) Problems and guidelines for developing Desirable Characteristics of school administrators under the Office of the Secondary Educational Service Area Sisaket and Yasothon. The problems are school administrators have an inappropriate personality,

behaving and dress. They have the immoral behavior Interfere with intrigue, Inability to generate good incentives for colleagues, lack of support for colleagues to be committed in their work, lack of ability to seek and manage educational resources, lack of supervision, follow-up and systematically assess performance and lack of Good relationship with community and organization. The development approach is organized development training in various fields such as personality, moral, management guidelines and promote fair management, listen to colleagues' opinions. Manage work as a good friend and encourage school's administrators to build good relationships with communities and organizations.

Keywords : Desirable Characteristics, School Administration, School Administrators

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการในการศึกษาไว้ใน มาตรา 6 ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และกำหนดแนวทางจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 23 ว่าการจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542: 4-8)

สถานศึกษามีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษากระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ในปัจจุบันสังคมไทยมีความคาดหวังและมีความตื่นตัวที่จะได้ผู้นำผู้บริหารที่เป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ ความตั้งใจในการบริหารงานเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนส่วนรวมซึ่งการที่จะเป็นผู้นำผู้บริหารที่ดีและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งนี้เพื่อป้องกันการหลงไหลในอำนาจ การใช้อำนาจไปในทางที่ผิด ขาดคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพของผู้บริหาร เนื่องจากพระราชบัญญัติบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ได้แบ่งการบริหารเป็นเขตพื้นที่การศึกษา พร้อมทั้งกระจายอำนาจการบริหารไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัด โดยให้สถานศึกษามีฐานะเป็นนิติบุคคล ตามมาตรา 33 เพื่อให้การบริหารการศึกษานั้นมีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้นจึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจในการบริหารมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดตัวชี้วัดในมาตรฐานด้านปัจจัยหนึ่งว่า ผู้บริหารควรมีคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณเป็นแบบอย่างที่ดี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 11-26) ในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพและเกิดประสิทธิผลนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความมุ่งมั่น อุทิศตนในการทำงาน รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดี มีมาตรฐานในการปฏิบัติตนและมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทและหน้าที่ต้องรับผิดชอบงานทุกอย่างในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นงานฝ่ายวิชาการ ฝ่ายบริหารงบประมาณ ฝ่ายบริหารทั่วไป ฝ่ายบริหารงานบุคคล นอกจากนี้ผู้บริหาร

สถานศึกษาต้องมีกระบวนการบริหารจัดการที่ดีและเป็นที่ยอมรับ พร้อมกับการเป็นนักพัฒนาคุณภาพ การศึกษา มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ลึกซึ้ง ตลอดจนมีความรู้ความสามารถ ที่จะก้าวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของสังคมโลก เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางด้านโครงสร้างคน โครงงาน ด้วยการ บริหารสถานศึกษา ให้ผู้เรียนและสถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อสร้างศรัทธา ความเชื่อมั่นในตัวผู้บริหารให้ เป็นที่ยอมรับแก่ทุกคน นอกจากนี้บทบาทในฐานะผู้ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้ร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชาก็เป็น บทบาทที่จำเป็นเป็นอย่างมาก ผู้บริหารที่มีจิตใจที่พร้อมจะเป็น “ผู้ให้” ย่อมเป็นผู้ที่สมควรแก่การยกย่อง สรรเสริญและเป็นที่ยอมรับแก่ผู้ร่วมงานและผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ดังกรอบของกฎหมายทางการศึกษา จรรยาบรรณผู้บริหาร มาตรฐานการปฏิบัติงานมาตรฐานที่ 8 ว่าปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารมีหน้าที่ แนะนำตักเตือนควบคุม กำกับดูแลบุคลากรในองค์กร การที่จะปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวให้ได้ผลดีนั้น ผู้บริหารต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มิฉะนั้นคำแนะนำตักเตือนหรือการกำกับดูแลของ ผู้บริหารสถานศึกษาจะขาดความสำคัญ ไม่เป็นที่ยอมรับของบุคลากรในองค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาที่ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความยุติธรรมและบุคลิกภาพจะมี ผลสูงแก่การยอมรับของบุคลากร ทำให้เกิดความเชื่อถือศรัทธาต่อการบริหารงานบุคลากรในองค์กรก็จะ ปฏิบัติตามได้ด้วยความเต็มใจและพึงพอใจ นอกจากนี้ ยังกล่าวในมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหาร สถานศึกษา ต้องมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน มีการวางแผนพัฒนา คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีการวางแผนและดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพของ ผู้เรียนรอบด้าน ทุกกลุ่มเป้าหมาย และดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม มีการวางแผนและดำเนินงานพัฒนา ครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญ ทางวิชาชีพ มีการวางแผนการบริหารและการจัดการข้อมูล สารสนเทศอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนและจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการ จัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ มีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และการร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัด การศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน กำกับ ติดตาม ประเมินผลการบริหารและการจัดการศึกษา (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559: 8) ผู้บริหาร สถานศึกษาเป็นตัวแปรที่สำคัญในการปฏิรูปการเรียนรู้ในสถานศึกษา เพราะผู้บริหารสถานศึกษาคือผู้นำ การเปลี่ยนแปลง ที่จะต้องเป็นตัวอย่างของการปฏิรูปปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้และการบริหารให้กับ ครู นักเรียน พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชน หลักในการบริหารงานซึ่งผู้บริหารหลายท่านได้นำหลักการนี้ไป ใช้แล้วประสบความสำเร็จหลายท่านคือ หลักการครองตนคือการปฏิบัติตามหลักขรรวาศธรรม 4 การ ครองคนคือการรู้จักคนอื่น มองคนอื่นในแง่ดี ในการทำงานร่วมกับคนอื่น และครองงานคือ การรู้จักงานที่ ตนเองกำลังทำ และทำงานอย่างมีความสุข รักและชอบในงานที่ตนเองกำลังทำอยู่ (อานวยพร สืบเสนาะ, 2555)

ในปัจจุบันเป็นสังคมโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นยุคของความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยี เป็นยุคข้อมูลข่าวสาร จึงมีอิทธิพลต่อความคิดจิตใจและพฤติกรรมของมนุษย์มากขึ้น มีคน ไทยเป็นจำนวนไม่น้อยได้ตกเป็นเหยื่อของข้อมูลข่าวสารและการโฆษณา ถูกอิทธิพลทางวัฒนธรรมและ ค่านิยมจากต่างประเทศครอบงำให้ลุ่มหลงในวัฒนธรรมและค่านิยมจากต่างประเทศ ไม่สนใจคำสั่งสอน ของศาสนาและวัฒนธรรมไทย จึงทำให้เกิดความบกพร่องในจริยธรรม จากการศึกษาสภาพสังคมเปลี่ยนแปลง ไปจนทำให้เกิดผลกระทบต่อประพฤติปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา ทำให้คุณภาพของผู้บริหาร ตกต่ำ จนเกิดการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับผู้บริหารอย่างในขณะนี้ เช่น ผู้บริหารสถานศึกษาบางคน มีความสัมพันธ์ในเชิงชู้สาวกับหญิงอื่นที่มีใช้ภรรยาตน ตีเมีย เล่นการพนัน มีความประพฤติไม่เหมาะสม

ประพตชั่ว เช่น ฆ่าคนตาย ค้ายาเสพติด ผู้บริหารสถานศึกษากระทำทุจริต ต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ผู้บริหารไม่ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนทางราชการ เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง การเก็บรักษาเงิน การใช้ จ่ายเงินผิดวัตถุประสงค์ การลา มีการกระทำผิดเกิดขึ้นทั่วประเทศ ระหว่าง พ.ศ. 2537-2546 (สำนักงาน คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2547: 7-74) ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวนหนึ่ง ประพตตนไม่เหมาะสมไม่สามารถประพตปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบแห่งจริยธรรมได้ ซึ่งการกระทำผิด วินัยของผู้บริหารสถานศึกษายังมีอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าจะมีการจัดอบรมพัฒนาจริยธรรมจนครบร้อย เปอร์เซ็นต์แล้วก็ตาม อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศมากที่สุด วิชาชีพนึง ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่สังคมคาดหวังว่าจะเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ และสังคมถือ ว่าเป็นบัณฑิตหรือผู้รู้ จึงเป็นที่คาดหวังว่าจะมีคุณธรรมอันจะสามารถยกย่องได้ว่าเป็นบุคคลที่ควรเคารพ บูชาหรือเป็นปูชนียบุคคล ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นคนดีมีศีลธรรม ทำให้มีผู้วิจัยหลายท่านทั้งใน อดีตและปัจจุบันให้ความสนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาในด้านต่าง ๆ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจทำวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร สถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ โยโสธร” ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะ ทราบถึงทัศนะหรือความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของ ผู้บริหารสถานศึกษาในเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ โยโสธร ทั้งนี้ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการพัฒนา อบรม และเตรียม ผู้บริหารที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมสอดคล้องกับการดำเนินการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ โยโสธร
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ โยโสธร จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ใน การทำงาน และระดับการศึกษา
3. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ โยโสธร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตการวิจัย

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 173 คน และ ครูผู้สอน จำนวน 4,028 คน รวมจำนวน 4,201 คน ประจำปีการศึกษา 2563 ที่สังกัดในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ โยโสธร

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูป กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครจซ์และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น

จำนวน 469 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 118 คน และ ครูผู้สอนจำนวน 351 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และเทียบสัดส่วน

1.3 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ สถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ปีการศึกษา 2563 จำนวน 3 ด้านดังนี้ 1) ตำแหน่ง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน 2) ประสบการณ์ในการทำงาน ประกอบด้วย น้อยกว่า 10 ปี, 10 – 20 ปี และมากกว่า 20 ปี 3) ระดับการศึกษา ประกอบด้วย ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ใน 3 ด้าน (คู่มือการคัดเลือกข้าราชการพลเรือนดีเด่น กระทรวงศึกษาธิการ, 2561: 12-14) ได้แก่ การครองตน การครองคน และการครองงาน

2. เครื่องมือวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ที่ผู้วิจัยจัดทำโดยอาศัยแนวคิดหลักสำหรับการวิจัยแล้วนำไปเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านตรวจสอบ เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index Of Item Objective Congruence) ของแบบสอบถามแต่ละข้อจากนั้นจึงนำมาคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่ามากกว่า 0.6 ขึ้นไป และนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน จากนั้นนำไปหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรการหาสัมประสิทธิ์ อัลฟาของครอนบาค (Cronbach 's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.949 และนำแบบสอบถามที่ทดลองและได้ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ด้าน คือ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานและระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert, 1967: 90 - 95) แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการครองตน ครองคน และครองงาน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร โดยผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะได้อย่างอิสระ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยบันทึกเสนอบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการ

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลตอบแบบสอบถามจากบุคลากรในสังกัด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ทำการการส่งและติดต่อขอรับแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ปฏิบัติดังนี้ โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ใกล้ ผู้วิจัยนำส่งและขอรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ไกล ผู้วิจัยส่งและรับคืนแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับในการวิจัยในครั้งนี้ได้ดำเนินการโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปซึ่งผู้วิจัยได้แยกการวิเคราะห์ข้อมูลตามลักษณะของแบบสอบถาม ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร ประกอบด้วย ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษา โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อสภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร วิเคราะห์โดยรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้านคือ การครองตน การครองคน และการครองงาน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามตำแหน่งประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ด้วยการทดสอบสมมติฐานการทดสอบที (t-Test) และการทดสอบเอฟ (F-Test) ถ้ามีนัยสำคัญทางสถิติจึงทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé's method)

4.4 วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด โดยรวบรวมปัญหาและแนวทางการพัฒนาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน มาแจกแจงความถี่ และวิเคราะห์เนื้อหาตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร ผู้วิจัยขอเสนอสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนี้ ด้านการครองคน ด้านการครองตน และด้านการครองงาน ตามลำดับแสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ด้านที่	สมรรถนะการบริหารงาน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการครองตน	4.37	0.28	มาก
2	ด้านการครองคน	4.29	0.30	มาก
3	ด้านการครองงาน	4.37	0.25	มาก
เฉลี่ย		4.35	0.23	มาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามตำแหน่งประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษาจำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษา

2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามตำแหน่งพบว่า โดยภาพรวม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการครองตน และด้านการครองงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการครองคน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าต่ำ คือ ด้านการครองคน ด้านการครองตน และด้านการครองงาน ตามลำดับแสดงดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง

ข้อที่	รายการ	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครูผู้สอน		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการครองตน	4.41	0.20	4.35	0.30	2.44*	0.015
2	ด้านการครองคน	4.35	0.21	4.27	0.32	3.04**	0.003
3	ด้านการครองงาน	4.41	0.23	4.36	0.25	2.28*	0.020
เฉลี่ย		4.40	0.16	4.33	0.25	3.27**	0.001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตามลำดับแสดงดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

ข้อที่	รายการ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P-value
1	ด้านการครองตน	ระหว่างกลุ่ม	2	2.37	1.365	18.408**	0.000
		ภายในกลุ่ม	466	34.554	0.074		
		รวม	468	37.283			
2	ด้านการครองคน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.66	0.830	9.641**	0.000
		ภายในกลุ่ม	466	40.126	0.086		
		รวม	468	41.787			
3	ด้านการครองงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	3.59	1.796	34.003**	0.000
		ภายในกลุ่ม	466	24.616	0.053		
		รวม	468	28.208			
เฉลี่ย		ระหว่างกลุ่ม	2	2.64	1.317	27.050**	0.000
		ภายในกลุ่ม	466	22.695	0.049		
		รวม	468	25.330			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ดังนั้น เมื่อพบความแตกต่าง จึงต้องเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ เพื่อให้ทราบความแตกต่างกันเป็นรายคู่ ระหว่างค่าเฉลี่ยของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน จึงทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายคู่ในแต่ละด้านที่แตกต่างกัน ดังนี้

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ด้านการครองตน

ประสบการณ์ทำงาน	$\bar{X}$	ประสบการณ์ทำงาน		
		น้อยกว่า 10 ปี	10-20 ปี	มากกว่า 20 ปี
		4.29	4.35	4.51
น้อยกว่า 10 ปี	4.29	-	-0.06	-0.22**
10-20 ปี	4.35	-	-	-0.16**
มากกว่า 20 ปี	4.51	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4 พบว่า ด้านการครองตน ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ศรีสะเกษ ยโสธร ผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 10 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์ทำงาน 10-20 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 20 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ด้านการครองคน

ประสบการณ์ทำงาน	$\bar{X}$	ประสบการณ์ทำงาน		
		น้อยกว่า 10 ปี	10-20 ปี	มากกว่า 20 ปี
		4.26	4.26	4.41
น้อยกว่า 10 ปี	4.26	-	0.00	-0.15**
10-20 ปี	4.26	-	-	-0.15**
มากกว่า 20 ปี	4.41	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 5 พบว่า ด้านการครองคน ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 10 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์ทำงาน 10-20 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 20 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ด้านการครองงาน

ประสบการณ์ทำงาน	$\bar{X}$	ประสบการณ์ทำงาน		
		น้อยกว่า 10 ปี	10-20 ปี	มากกว่า 20 ปี
		4.27	4.36	4.53
น้อยกว่า 10 ปี	4.27	-	-0.09**	-0.26**
10-20 ปี	4.36	-	-	-0.17**
มากกว่า 20 ปี	4.53	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 6 พบว่า ด้านการครองงาน ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ทำงาน 10-20 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 20 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์

ทำงาน 10-20 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 20 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ภายใต้ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ตามลำดับแสดงดังตารางที่ 7 ดังนี้

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา

ข้อที่	รายการ	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการครองตน	4.40	0.34	4.35	0.25	1.412	0.159
2	ด้านการครองคน	4.31	0.36	4.28	0.26	0.916	0.361
3	ด้านการครองงาน	4.39	0.28	4.36	0.23	1.275	0.203
เฉลี่ย		4.37	0.28	4.34	0.20	1.408	0.161

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

3.1 ด้านการครองตน ปัญหาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีบุคลิกภาพการแต่งกายและการวางตัวไม่เหมาะสมและมีพฤติกรรมที่ผิดศีลธรรม ยุ่งเกี่ยวกับบอบายมุข ขาดความโปร่งใสในการบริหารงานงบประมาณเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาคือ จัดอบรมพัฒนาในด้านบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษาและพัฒนาคุณธรรมหลักธรรมทางศาสนา สร้างความตระหนักให้ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ยุ่งเกี่ยวกับบอบายมุข มีความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

3.2 ด้านการครองคน ปัญหาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถสร้างแรงจูงใจที่ดีในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ร่วมงานและขาดการส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และผู้บริหารสถานศึกษาขาดความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ร่วมงานและตำหนิผู้ร่วมงานอย่างไม่เหมาะสมแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารสถานศึกษาคือ จัดอบรมการบริหารงานแบบกัลยาณมิตร สร้างความบริสุทธิ์ใจ ความจริงใจ สร้างขวัญและกำลังใจแก่เพื่อนร่วมงาน และจัดอบรมส่งเสริมให้ผู้บริหารมีความยุติธรรมสามารถปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานได้อย่างเสมอภาค รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานมีความสามารถในการแก้ปัญหา จัดความขัดแย้งในองค์กร

3.3 ด้านการครองงาน ปัญหาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา คือผู้บริหารสถานศึกษาขาดความสามารถในการแสวงหาและบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษา ขาด การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ ผู้บริหาร สถานศึกษาขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและองค์กร แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของ ผู้บริหารสถานศึกษาคือ จัดอบรมการสร้างแรงจูงใจ สร้างบรรยากาศ ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย มีความซื่อสัตย์สุจริต มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานในหน้าที่การงานและ หน่วยงาน ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและองค์กร เช่นการจัดแข่งขัน กีฬาพื้นเมืองและส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนและองค์กรอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาเกี่ยวกับสภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มาก โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนี้ ด้านการครองคน ด้านการ ครองตน และด้านการครองงาน ตามลำดับ จากผลการวิจัยดังกล่าว ด้านการครองคนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอาจ เนื่องมาจากนโยบายที่เน้นการพัฒนาการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการยกระดับ การศึกษาของชาติให้มีมาตรฐานการพัฒนาการเรียนการสอน โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยตาม พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ตลอดจนการสนับสนุนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ มีความก้าวหน้ามั่นคงในอาชีพ เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มกำลังความรู้ความสามารถ และ เต็มใจที่จะทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารที่มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ในการบริหารงานและจัดการศึกษาที่เหมาะสม อีกทั้งผู้บริหารได้มีการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งของกรรมการ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำให้คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีความเหมาะสม ไม่ ว่าจะเป็นความสามารถทางสติปัญญา ความเป็นผู้มีประสิทธิภาพ ความรับผิดชอบ ความสามารถในการ ทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคม การยอมรับนับถือ และความเป็นผู้มีบุคลิกภาพในความเป็นผู้นำ ซึ่ง คุณลักษณะของผู้บริหารเหล่านี้ย่อมมีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ชินินาถ ชิงช่วง (2556: 101-103) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ ผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภมาส วิสัยนาม (2560: 74-75) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สดุดี จีระออน (2561: 117-121) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษายุค ประเทศไทย 4.0 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหาร สถานศึกษายุคประเทศไทย 4.0 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษา อภิปรายผลได้ดังนี้ 1) จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการครองตนและด้านการครองงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการครองคน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ จรินทร์ ศรีวรสาร (2557: 103-104) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมในการครองตน ครองคน ครองงาน ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาพฤติกรรมในการครองตน ครองตน ครองงานของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมในการครองตน ครองคน ครองงาน ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณลักษณะ ทั้ง 3 ด้าน คือ การครองตนอยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมาคือ การครองคน และการครองงาน ตามลำดับ 2) จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ จรินทร์ ศรีวรสาร (2557: 103-104) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมในการครองตน ครองคน ครองงาน ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาพฤติกรรมในการครองตน ครองตน ครองงานของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหาร พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีระดับพฤติกรรมการครองตน ครองคน ครองงานเป็นรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาได้เปิดโอกาสและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาทุกคนได้รับการพัฒนาฝึกอบรมจากหน่วยงานต้นสังกัด หรือจากหน่วยงานอื่นตามความสนใจ ความต้องการหรือความถนัดของบุคลากร ดังนั้นบุคลากรจึงได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีแนวคิดต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภมาส วิสัยนาม (2560: 74-75) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร 1) ด้านการครองตน สภาพปัญหา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีบุคลิกภาพการแต่งกายและการวางตัวไม่เหมาะสมและมีพฤติกรรมที่ผิดศีลธรรม ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข ขาดความโปร่งใสในด้านการบริหารงานงบประมาณเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม แนวทางการพัฒนา คือ จัดอบรมพัฒนาในด้านบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา และพัฒนาคุณธรรมหลักธรรมทางศาสนา สร้างความตระหนักให้ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข มีความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน 2) ด้านการครองคน สภาพปัญหา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถสร้างแรงจูงใจที่ดีในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ร่วมงานและขาดการส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และผู้บริหารสถานศึกษาขาดความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ร่วมงานและตำหนิผู้ร่วมงานอย่างไม่เหมาะสม แนวทางการพัฒนา คือ จัดอบรมการบริหารงานแบบกัลยาณมิตร สร้างความบริสุทธิ์ใจ ความจริงใจ สร้างขวัญและกำลังใจแก่เพื่อนร่วมงาน และจัดอบรม

ส่งเสริมให้ผู้บริหารมีความยุติธรรมสามารถปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานได้อย่างเสมอภาค รับผิดชอบต่อความคิดเห็นของผู้ร่วมงานมีความสามารถในการแก้ปัญหา ขจัดความขัดแย้งในองค์กร 3) ด้านการครองงาน สภาพปัญหา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาขาดความสามารถในการแสวงหาและบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษา ขาดการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและองค์กร แนวทางการพัฒนา คือ จัดอบรมการสร้างแรงจูงใจ สร้างบรรยากาศ ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ได้รับมอบหมาย มีความซื่อสัตย์สุจริต มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานในหน้าที่การงานและหน่วยงาน ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและองค์กร เช่น การจัดแข่งขันกีฬาพื้นเมืองและส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนและองค์กรอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สดุดิ จีระออน (2561: 117-121) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษายุคประเทศไทย 4.0 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษายุคประเทศไทย 4.0 มีดังนี้ ผู้บริหารควรมีระเบียบวินัยต่อตนเองและผู้อื่น มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมทั้งทางกาย วาจา ใจ ไม่ใช่อารมณ์ มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความยุติธรรมต่อผู้ร่วมงานอย่างเสมอภาค เสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ยึดถือหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นผู้นำในด้านการปฏิบัติ เสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทัดดาว ถนัดกิจ และคณะ (2561) ที่พบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพให้ความสำคัญกับด้านคุณธรรมจริยธรรมมากที่สุด รองลงมาการมีบุคลิกภาพที่ดี และด้านวิชาการ ตามลำดับ โดยผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความคิดริเริ่มด้านการบริหารงานในองค์กร มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหาร การศึกษา เสริมสร้างและพัฒนาการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา รอบรู้ เข้าใจ บทบาทหน้าที่ ข้อกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบแบบแผนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน เข้าใจชุมชนและนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร มีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรรักษาระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและพัฒนาให้เพิ่มสูงขึ้นในด้านอื่นต่อไป

1.2 ควรพัฒนาส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ในด้านการครองตน คือ ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี เช่น ป้องกันประเทศ เคารพกฎหมาย เสียภาษี เป็นต้น

1.3 ควรพัฒนาส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในด้านการครองคน คือ ผู้บริหารมอบหมายงานให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะของบุคลากร

1.4 ควรพัฒนาส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดด้านการครองงาน คือ ผู้บริหารมีความตั้งใจและความสามารถในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จเป็นผลดี

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการของครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการนำคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาไปใช้ปฏิบัติในสถานศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *คู่มือการคัดเลือกข้าราชการพลเรือนดีเด่น*. กรุงเทพฯ :

กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติบริหารราชการ*. กรุงเทพฯ :กระทรวงศึกษาธิการ.

จรินทร์ ศรีวรสาร. (2557). *การศึกษาพฤติกรรมในการครองตน ครองคน ครองงาน ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา*. [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์] สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

ชนินาถ ชิงช่วง. (2556). *คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของ ข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์เขต 1* [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยรังสิต.

หัตตดาว ถนัดกิจ, บรรจง เจริญสุข และ โสภณ เพ็ชรพวง. (2561). คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 14 ในจังหวัดพังงา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 12(1), 109 – 117.

ศุภมาส วิสัยนาม. (2560). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี* [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

สดุดี จีระออน. (2561). *คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษายุคประเทศไทย 4.0 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3* [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2547). *พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2559). *คู่มือการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

อำนวยการสืบเสาะ. (2564, 12 มกราคม). ผู้บริหารมืออาชีพ. Go to Know.
<https://www.gotoknow.org/posts/280289>